

ADVIES VGT EN NT2
VOOR DOVE EN
SLECHTHORENDE
ANDERSTALIGEN

Opgesteld door de
Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal -
Publicatiedatum / 10.2023

1 DUIDING

In november 2022 namen de drie leerkrachten tewerkgesteld binnen het traject voor anderstalige dove nieuwkomers in Crescendo CVO het initiatief om een gesprekstafel met verschillende praktijkgerichte stakeholders te organiseren. Na het rondetafelgesprek werd de Adviescommissie VGT gecontacteerd en werden er verschillende knelpunten en hulpvragen aangekaart. De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal besprak de precaire situatie waar lesgevers en cursisten VGT/NT2 zich momenteel in bevinden en besloot hierop een advies uit te schrijven om de kwaliteit van de educatieve aanpak te verbeteren.

2 SITUATIE OPLEIDINGEN VOOR DOVE NIEUWKOMERS IN VLAANDEREN

Op dit moment bieden **twee centra voor volwassenenonderwijs** (CVO) in Vlaanderen een traject voor dove en slechthorende nieuwkomers aan. Crescendo CVO heeft al meer dan tien jaar zo'n aanbod op de campus in Mechelen. In schooljaar 2021-2022 werd het traject volledig hervormd. Drie nieuwe leerkrachten gingen erin aan de slag, onder wie een dove docent, wat meteen een belangrijke en nodige verandering ten opzichte van het vroegere traject betekende. Het traject bestaat enerzijds uit lessen NT2 (Nederlands als tweede taal) die door horende moedertaalsprekers van het Nederlands gegeven worden in Vlaamse Gebarentaal, en anderzijds uit lessen VGT waarvoor een dove gebarentalige leerkracht wordt ingeschakeld. In schooljaar 2022-2023 startte ook CVO Groeipunt in Gent met de uitbouw van een traject voor dove anderstalige volwassenen.

De klassen vertonen een **enorme variatie qua leerdersprofielen**, gaande van universitair geschoold tot helemaal geen schoolse ervaring. Het is niet voor niets dat iedere NT2-leerder – behalve de dove cursisten – gescreend wordt om vervolgens naar de meest geschikte aanbieder te worden doorverwezen: centra voor basiseducatie (CBE) voor laaggeschoolden of traaglerenden; centra voor volwassenenonderwijs (CVO), doorgaans voor gemiddeld tot snel lerende cursisten; en ten slotte universitaire talentcentra (UTC) voor hoogopgeleide volwassenen. Omwille van de kleine doelgroep wordt de opleiding echter enkel door twee CVO's georganiseerd, wat resulteert in bijzonder diverse klasgroepen waarin de verschillende leerdersprofielen terecht komen.

een gebrek aan inzicht bij de beleidsmakers. Wij pleiten voor een **aangepast inburgeringstraject** voor doven en slechthorenden, met de mogelijkheid om hen aan de inburgeringsplicht te laten voldoen na het behalen van een certificaat A2-niveau voor Vlaamse Gebarentaal.

Vervolgens is het voor de scholen niet gemakkelijk om geschikt personeel te vinden. Vanuit een eerder geschreven advies ijvert de Adviescommissie VGT voor gebarentalige lesgevers, bij voorkeur dove leerkrachten. Dove lesgevers kunnen meestal enkel voor de lessen VGT en niet voor de lessen NT2 worden ingeschakeld, omdat zij quasi nooit over het gevraagde diploma beschikken dat hen onderwijsbevoegdheid voor NT2 geeft. Leerkrachten met een passend bekwaamheidsbewijs voor NT2 moeten de Vlaamse Gebarentaal dan weer op een voldoende hoog niveau beheersen om de lessen NT2 in VGT te kunnen geven en om de cursisten te kunnen begrijpen. Ze moeten ook voeling hebben met de dovengemeenschap, dovencultuur en doofbewust zijn. In Vlaanderen is er te weinig expertise omtrent het lesgeven in Vlaamse Gebarentaal en over Vlaamse Gebarentaal, en al zeker niet voor de doelgroep dove nieuwkomers. Dit zorgt voor een nijpend tekort aan lesgevers voor VGT aan dove nieuwkomers. De scholen beschikken bovendien ook niet altijd over de benodigde expertise om de kwaliteiten en capaciteiten van een sollicitant accuraat in te schatten en te beoordelen.

4 VOLWAARDIGE PARTICIPATIE EN INTEGRATIE IN DE MAATSCHAPPIJ

Net zoals leerkrachten die binnen reguliere NT2-trajecten aan de slag zijn, krijgen de docenten vaak persoonlijke vragen van cursisten, om bijvoorbeeld voor hen te tolken, brieven te vertalen en te helpen bij administratie. Cursisten zien de leerkracht als **vertrouwenspersoon** en als een van de weinige mensen die hen kan helpen. Bij de doelgroep van dove cursisten is er nog meer nood aan ondersteuning, aangezien de gesproken meerderheidstaal in Vlaanderen, het Nederlands, in gesproken vorm vaak ontoegankelijk is. Het advies om **professionele tolken** in te schakelen is vaak onmogelijk in de praktijk om te zetten omdat velen nog geen recht op tolkuren verworven hebben. Als men in Vlaanderen werk wil maken van een volwaardige participatie en integratie in de maatschappij en de rol van de leerkrachten als sociale dienstverlener willen beperken, is het prioritair om hier oplossingen voor te zoeken.

In lijn met integratie in de maatschappij, is er ook meer steun nodig van **organisaties voor doven en slechthorenden** in Vlaanderen. Zo kunnen de cursisten meer met andere dove mensen in contact komen en vlotter integreren in de Vlaamse dovengemeenschap om op die manier een **sterk netwerk** uit te bouwen. De Adviescommissie vraagt Doof Vlaanderen om op korte termijn te bekijken hoe een nauwe samenwerking uitgebouwd kan worden met de twee opleidingen.

